

Струни. Том 1 — Енеїда

Експортується з Вікіджерел в 17 квітня 2024 р.

ЕНЕЇДА.

I.

Еней був парубок моторний
І хлопець хоть куди козак,
Удавсь на всеє зле проворний,
Завзятіший од всіх бурлак.
Но Греки, як спаливши Трою,
Зробили з неї скирту гною,
Він, взявши торбу, тягу дав;
Забравши де-яких Троянців,
Осмалених, як гиря, ланців,
Пятами з Трої наживав.

Він, швидко поробивши човни,
На синє море попускав,
Троянців насажавши повні,
І куди очі почухрав,
Но зла Юнона, суча дочка,
Розкодкудакалась, як квочка:
Енея не любила — страх!
Давно уже вона хотіла,
Його, щоб душка полетіла
К чортам і щоб і дух не пах.

Еней був тяжко не по серцю
Юноні, все її гнівив:
Здававсь гірчийший їй від перцю,
Ні в чім Юнони не просив;
Но гірш за те їй не злюбився,
Що бачиш, в Трої народився
І мамою Венеру звав,
І що його покійний дядько
Парис, Пріямове дитятко,
Путивочку Венері дав.

Побачила Юнона з неба,
Що пан Еней на поромах, —
А те шепнула сука Геба —
Юнону взяв великий жах!

Впрягла в гринджолята павичку,
Сховала під кибалку мичку,
Щоб не світилася коса;
Взяла спідницю і шнурівку,
І хліба з сіллю на тарілку,
К Еолу мчалась як оса.

«Здоров, Еоле, пане-свату!
«Ой як ся маєш, як живеш?»
Сказала, як ввійшла у хату,
Юнона: «чи гостей ти ждеш?...»
Поставила тарілку з хлібом
Перед старим Еолом—дідом.
Сама же сіла на [ослін](#).
«Будь ласкав, сватоньку—старику!
«Ізбий Енея з пантелику:
«Тепер пливе на морі він.

«Ти знаєш—він який суціга,
«Паливода і горлоріз:
«По світу як іще побіга,
«Чиїхсь багацько вилле сліз.
«Пошли на його лихо злеє,
«Щоб люди всі, що при Енеї
«Послизли і щоб він і сам.
«За цеєж дівку чорнобриву,
«Смачную, гарну, уродливу,
«Тобі я, далєбі, що дам.

«Гай, гай! ой дай же його кату!»
Еол насупившись сказав:
«Я всеб зробив за цюю плату,
«Та вітри всі порозпускав:
«Борей недуж лежить з похмілля,
«А Нот поїхав на весілля,
«Зефир же, давній негодяй,
«З дівчатами заженхався,
«А Евр в поденщики нанявся, —
«Як хочеш, так і помишляй!

«Та вже для тебе обіщаюсь
«Енеєві я ляпас лать:

«Я хутко, миттю постараюсь
«В трістя його к чортам загнать.
«Прощай же! швидше убірайся,
«Обіцянки не забувайся,
«Бо послі, чуєш, ні — чичирк!
«Як збрешеш, то хоча надсядься,
«На ласку послі не понадься:
«Тоді від мене возмеш чвирк».

Дидона тяжко зажурилась,
Ввесь день не їла, ні пила;
Все тосковала, все нудилась,
Кричала, плакала, ревла.
То бігала, як би шалена,
Стояла довго тороплена,
Кусала нігті на руках;
А далі сіла на порозі, —
Аж занудило їй небозі
І не встояла на ногах.

Сестру кликнула на пораду.
Щоб горе злее розказать,
Енееву оплакати зраду
І льготи серцю трохи дати.
«Ганнусю, рибко, душко, любко,
«Рятуй мене моя голубко,
«Тепер пропала я на-вік!
«Енеем кинута я бідна,
«Як сама паплюга послідня...
«Еней злий змії — не чоловік.

«Нема у серця мого сили,
«Щоб я могла його забути,
«Куди мні бігти? — до могили:
«Туди один надійний путь!
«Я все для його потеряла,
«Людей і славу занедбала...
«Боги! я з ним забула вас.
«Ох! дайте зілля мні напиться,
«Щоб серцю можна розлюбитись,
«Утихомириться на час.

«Нема на світі мні покою,
«Не ллються сльози із очей.
«Для мене білий світ в тьмою,
«Там ясно тільки, де Еней.
«О, пущівринку Купидоне!
«Любуйся, як Дидона стогне —
«Щоб ти маленьким був пропав!
«Познайте молодиці гожі —
«З Енеєм бахурі всі схожі,
«Щоб враг зрадливих всіх побрав!

Так бідна з горя говорила
Дидона, жизнь свою кляла;
І Ганна що їй не робила,
Ніякої ради не дала.
Сама з царицею горювала
І сльози рукавом втерала,
І хлипала собі в кулак.
Потім Дидона мов унишкла,
Звеліла, щоби Гандзя вийшла.
Щоб їй насумоватись в смак.

Довгенько так посумовавши,
Пішла в будинки на постіль;
Подумавши там, погадавши,
Проворно скочила на піл.
І взявши з запічки кресало
І клоччя в пазуху чимало,
Тихенько вийшла на город.
Нічною було се добою
І самою тихою порою,
Як спав хрещений весь народ.

Стояв у неї на городі,
В кострі на зіму очерет, —
Хоть це не по царській породі.
Та деж взять дров, коли не в степ?
В кострі був зложений сухенький,
Як порох був уже палкенький.
Його й держали на підпал.

І під ним вона огонь кресала
І в ключчі гарно розмахала
І розвела пожар чимал.

Кругом костер той запаливши,
Зо всей одежі роздяглась,
В огонь лахміття все зложивши,
Сама в огні тім простяглась.
Вкруг неї полумя палало,
Покійниці не видно стало,
Пішов од неї дим і чад!
Енея так вона любила,
Що аж сама себе спалила,
Послала душу к чорту в ад.

III.

Еней-сподар, посумовавши,
На-силу трохи вгамувавсь;
Поплакавши і поридавши,
Сивушкою почастувавсь;
Но все-таки його мутило
І коло серденька крутило,
Небіжчик часто щось вздыхав;
Він моря так уже боявся,
Що на богів не полагався
І батькові не довіряв.

А вітри з заду все трубили
В потилицю його човнам,
Що мчалися зо всієї сили
По чорним пінявим водам.
Гребці і весла положили
Та сидя люлечки курили
І кургикали пісеньок:
Козацьких, гарних, запорожських,
А які знали, то московських
Вигадували бриденьок.

Про Сагайдачного співали,
Либонь співали і про Січ,
Як в пікінери набірали,

Як мандрував козак всю ніч;
Полтавську славили Шведчину,
І неня як свою дитину
З двора провадила в похід;
Як під Бендерю воювали,
Без галушок як помірали,
Колись як був голодний год.

Не так то діється все хутко.
Як швидко кажуть нам казок;
Еней наш плив хоть дуже прудко,
То вжеж він плавав на деньок.
Довгенько по морю щось шлялись,
І сами о світі не знались,
Не знав Троянець ні один —
Куди, про що і як [швендіують](#),
Куди це так вони мандрують,
Куди їх мчить Анхизів син.

Оттак поплававши не мало
І поблудивши по морям,
Якось і землю видно стало,
Побачили кінець бідам!
До берега як-раз пристали,
На землю з човнів повставали
І стали тут оддыхать.
Ця Кумською земелька звалась,
Вона Троянцям подобалась,
Далось і їй Троянців знать.

.

Тепер Еней убрався в пекло,
Прийшов зовсім на иньший світ,
Там все поблідло і поблекло,
Нема ні місяця, ні зізд,...
Там тільки тумани великі,
Там чуто жалібнії крики,
Там мука грішним не мала.
Еней з Сивиллою гляділи,
Якії муки тут терпіли,
А...

якая кара всім оула...

Смола там в пеклі клекотіла
І грілася все в казанах
Живиця, сірка нефть кипіла, —
Палав огонь—великий, страх!
В смолі цій грішники сиділи
І на огні пеклись, горіли,
Хто як за віщо заслужив...
Пером не можна написати,
Не можна і в казках сказати,
Яких було багацько див!

Панів за те там мордували,
І жарили зо всіх боків,
Що людям льготи не давали,
І ставили їх за скотів;
За те вони дрова возили,
В болотах очерет косили,
Носили в пекло на підпал.
Чорти за ними приглядали,
Залізним пруттям підганяли,
Коли який з них приставав.

Огненним пруттям оддирали.
Кругом на спину і живіт,
Себе, що сами убивали.
Яким остив наш білий світ.
Горячим дьогтем заливали,
Ножами під боки штрикали,
Щоб не хапались уміраць.
Робили різні їм муки,
Товкли у музчирях їм руки,
Не важились щоб убиваць.

Багатим та скупим вливали
Ростопленеє сребло в рот,
А брехунів там заставляли
Лизать горячих сковород;
Якіж і з роду не женились,
Та по чужих кутках жилились,
Такі повішені на крюк,

Зачеплені за тее тіло.
На світі що грішило сміло,
І не боялося цих мук.

Всім старшинам тут без розбору,
Панам, підпанкам і слугам,
Давали в пеклі добру хльору,
Всім по заслугі, як котам.
Тут всякїї були цихместри,
І ратмани і бургамистри,
Судді, підсудки, писарі,
Які по правді не судили
Та тільки грошики лупили
І одбірали хабарі.

І всі розумні филозопи,
Що в світі вчились мудровать;
Ченці, попи і крутопопи,
Мирян щоб знали научать,
Щоб не ганялись за гривнями,
Щоб не возились з попадями
Та знали церкву щоб одну;
Ксьондзи до баб щоб не іржали,
А мудрі звїзд щоб не знімали —
Були в вогні на самім дну.

Жінок своїх що не держали
В руках, а волю їм давали,
По весіллях їх од пускали,
Щоб часто в приданках були
І до півночі там гуляли,
І в гречку де-коли скакали —
Такі сиділи всі в шапках
І з превеликими рогами,
З зажмуреними всі очами,
В кипячих сіркою казанах.

Батьки, які синів не вчили,
А гладили по головах,
І тільки знай що їх хвалили —
Кипіли в нефті в казанах;

Що через їх синки в ледащо
Пустилися, пішли в ні-на-що,
А послі чубили батьків
І всею силою бажали,
Батьки щоб швидче умірали,
Щоб їм прийнятись до замків.

І ті були там лигоминці,
Піддурювали до дівок,
Що в вікна дрались по дрябинці,
Під темний, тихий вечорок;
Що будуть сватать їх, брехали,
Підманювали, улещали,
Поки дібрались до кінця;
Поки дівки од перечосу
До самого товстіли носу,
Що сором послі до вінця.

Були там купчики проворні,
Що їздили по ярмаркам
І на аршинець на підборний
Поганий продавали крам.
Тут всякїї були [пронози](#),
Перекупки і шмаровози,
Жиди, міняйли, шинкарі;
І ті, що фіги-миги возять,
Що в боклагах гарячийносять, —
Там всі пеклися крамарі.

Паливоди і волоцюги,
Всі зводники і всі плути,
Ярижники і всі пянюги,
Обманщики і всі моти,
Всі ворожбити, чародїї,
Всі гайдамаки, всі злодїї,
Шевці, кравці і ковалі;
Цехи: різницький, коновальський,
Кушнірський, ткацький, шаповальський
Кипіли в пеклі всі в смолі.

Там всі невірні, христіяне,
Були пани і мѹжики

Були там і мужики,
Була тут шляхта і міщане,
І молоді і старики;
Були багаті і убогі.
Прямі були і кривоногі,
Були видющі і сліпі,
Були і штатські, і воєнні,
Були і панські, і казенні,
Були миряне і попи.

Гай, гай!... та нігде правди діти,
Брехняж наробить лиха більш:
Сиділи там скучні піїти,
Писарчуки поганих вірш,
Великії терпіли муки:
Їм звязані були і руки,
Мов у Татар терпіли плін.
От-так і наш брат попадеться,
Що пише, не остережеться...
Який же втерпить його хрін?

About this digital edition

This e-book comes from the online library [Wikisource](https://wikisource.org)^[1]. This multilingual digital library, built by volunteers, is committed to developing a free accessible collection of publications of every kind: novels, poems, magazines, letters...

We distribute our books for free, starting from works not copyrighted or published under a free license. You are free to use our e-books for any purpose (including commercial exploitation), under the terms of the [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)^[2] license or, at your choice, those of the [GNU FDL](https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)^[3].

Wikisource is constantly looking for new members. During the realization of this book, it's possible that we made some errors. You can report them at [this page](#)^[4].

The following users contributed to this book:

- DixonD
- Leh Palych

-
1. [↑https://wikisource.org](https://wikisource.org)
 2. [↑https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)
 3. [↑https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html](https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)
 4. [↑https://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium](https://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium)